

Pomen Carterjevega obiska v Beogradu

»Neodvisnost, ozemeljska celovitost in enotnost Jugoslavije so pomemben dejavnik ravnovesja in miru v Evropi in na svetu«. S temi besedami je ameriški predsednik Carter natančno in zelo jasno opredelil odnose med Združenimi državami in Jugoslavijo, ko je v začetku prejšnjega tedna uradno obiskal Beograd, kjer se je osebno seznanil in imel vrsto daljših razgovorov z najvišjimi jugoslovanskimi predstavniki. Najbrž ni naključje, da je ameriški predsednik prvi tuji državni poglavar, ki je smatral za potrebno, da obišče jugoslovansko prestolnico po smrti predsednika Tita. Nobena skrivnost namreč ni, da je pokojni jugoslovanski predsednik s svojim velikim vplivom in ogromnim ugledom v mednarodni javnosti predstavljal trdno jamstvo v odnosih z ostalimi državami in zlasti v odnosih z velesilami, tako da slednje tudi v najbolj kočljivih trenutkih poveljne zgodovine niso mogle dvomiti, kakšna načela bo Jugoslavija odločno in vztrajno zagovarjala v vseh mednarodnih forumih.

Načela, na katera je opozoril ameriški predsednik in ki jih povzema tudi skupno poročilo ob sklepu obiska, zgovorno dokazujejo, kako je ameriška vlada trdno prepričana, da mora Jugoslavija v zunanji politiki nadaljevati po poti, ki so jo bili že pred mnogimi leti začrtali predsednik Tito in njegovi najožji sodelavci. Takšna politika — tako namreč jasno izhaja iz skupnega poročila — predstavlja dragocen in pomemben dejavnik ravnovesja in miru v Evropi in na svetu, iz česar je treba tudi upravičeno sklepati, da ameriška vlada odločno nasprotuje kakršnemukoli poskusu, da bi se ogrozile neodvisnost, ozemeljska celovitost in enotnost Jugoslavije. To je prav gotovo tudi jasno opozorilo in svarilo vsakomur, kdor bi bil drugačnega mnenja, saj bi v tem primeru ne mogel med drugim računati niti na razumevanje in še manj na takšno ali drugačno podporo ZDA.

V političnem pogledu je ta ugotovitev eden najvidnejših rezultatov uradnega o-

(dalje na 6. strani)

Druge izbire ni razen katastrofe

Če človek prebira danes poročila svetovnih tiskovnih agencij in komentarje v zahodnem tisku, se ne more znebiti vtisa, da je zašla svetovna politika v neko čudno zagato. To velja tako za zahodni kot tudi za vzhodni svet, da o tretjem svetu, ki le sproti improvizira in ne vidi dalje od konca nosu, niti ne govorimo. Največja sila zahodnega sveta, Združene države, je trenutno pravi kup nesreče. Narobe ji gre vse, kjerkoli ima kako železo v ognju: tako v Afganistanu kot v Iranu; na Daljnem vzhodu kot na Bližnjem vzhodu, v Afriki kot v Srednji Ameriki, pa tudi v zahodni in južni Evropi. V Iranu so Združene države zdaj brez moči in njihovi diplomati, ki so za talce, so prepuščeni muslimanskim ali bolje rečeno Homeinijevim fanatikom na milost in nemilost. Po ponesrečeni helikopterski akciji je izgubila ameriška vlada vsakršen pogum za kakšen nov tak poskus, drugih možnosti pa tudi nima več na razpolago, niti diplomatskih. Verjetno upa samo še v šahovo smrt, ker bi s tem bil odstranjen za Homeinija glavni povod za nadaljnje zadrževanje talcev. Kot znano, zahteva, naj Združene države izročijo Iranu šaha, nakar bo izpustil talce.

Šah se dobro zaveda, v kakšno skušnjava zavaja to ameriško vlado, zato se rajši ne zdravi v ameriških bolnišnicah, ampak si je poiskal zavetje v prijateljskem Egiptu. Zadostovala bi ena sama odvečna tableta in odstranjen bi bil glavni vzrok razprti-

je zaradi ameriških talcev. Ko bi bil šah enkrat pod zemljo, bi bil spor v bistvu rešen. Homeini bi moral talce izpustiti.

Seveda pa se druge zagate, v katere so zašle Združene države, ne dajo in ne bodo dale tako preprosto rešiti. Ne da so problemi nerešljivi, toda take jih vidijo Američani. Ali se vdajo lahkomišelnim upom, kot npr. na Bližnjem vzhodu, kjer nas že leta skušajo prepričati, da je sporazum med Izraelci in Arabci po zaslugi njihove diplomacije takorekoč na dosegi roke, čeprav vsi vemo, da to ni res in da se stvari v resnici še komplicirajo, saj je vse več držav zapletenih v zadevo. Na Daljnem vzhodu so Združene države izločene iz dogajanja, potem ko so se umaknile iz Vietnama, in njihovo prijateljstvo s Kitajsko prinaša več koristi Kitajcem kot Američanom. V vojaškem pogledu ni vredno takorekoč nič, kajti samo predstavljamo si, kakšna jama dna bi bila to za Združene države, če bi prišlo do spopada med Sovjetsko zvezo in Kitajsko. Kitajska bi bila prisiljena v defenzivo in njena obramba bi požrla ogromne mase ameriške pomoči v vseh oblikah. Tako bi morale ZDA zmanjšati pomoč vsemu ostalemu svetu, ki še drži z njimi ali je navezan na njihovo pomoč.

Vse tudi kaže, da nima ameriška diplomacija nikakega jasnega načrta, kaj hoče doseči v Evropi. Sovjeti imajo v rokah karto evropskih komunističnih gibanj in nji-

dalje na 2 strani ■

Nove podražitve, nova bremena

Ministrski svet je na seji, ki je bila v sredo, 2. t.m., odobril novi srednjeročni gospodarski načrt, ki bi moral prispevati k zaježitvi inflacije in k ohranitvi kupne moči denarja. V okviru tega načrta je vlada sprejela naslednje ukrepe:

Z današnjim dnem (3. t.m.) stane bencin 750 lir na liter, se pravi 50 lir več kot doslej.

Kruh, testenine in mleko se rahlo podraži, ker se je za en odstotek zvišal davek na dodatno vrednost. Za celo vrsto drugih živil pa se je prav tako za en odstotek ta davek znižal. Podražila sta se kava in vino, medtem ko se je pocenilo svinjsko meso.

Za dva odstotka se zviša davek na dobavo električnega toka in plina. Davkopla-

čevalci bodo lahko odbili od obdavčljive vsote stroške za zdravljenje.

Za tekstil se davek na dodatno vrednost zniža za en odstotek, vendar se za dva odstotka zviša za zdravila.

Steklenica konjaka ali wiskyja bo stala vsaj dva tisoč lir več.

Davčna potrdila bodo morali izdajati tudi draguljarji, avtoličarji, avtomehaniki, krznarji in lastniki ženskih frizerskih salonov.

Ustanovljen je poseben sklad, v katerega bo vsak odvisni delavec prispeval 0,50 odstotka mesečnih prejemkov. Izračunali so, da se bo letno stekalo v ta sklad 800 milijard lir, v petih letih bi torej zbrali kakih 4 tisoč milijard, ki jih bodo potrošili predvsem za industrijske potrebe Juga.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 6. julija, ob: 8.00 Poročila; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rujanu; 10.30 Nediški zvon, oddaja o Benečiji; 11.00 Mladinski oder: »Blisk nad Pacifikom«; 11.35 Nabožna glasba; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 12.30 Na počitnicah; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.10 Kulturni dogodki in Četrtekova srečanja; 15.00 Neprej naslednji; 15.30 Glasbeni popoldan za mladino; 17.00 Rezervirano za...; 19.00 Poročila.

■ PONEDELJEK, 7. julija, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 9.00 Otroški kotichek; 9.20 Utrinki iz operet in glasbene skice; 10.00 Kratka poročila; 10.10 Skladbe slovenskih avtorjev; 11.00 Jugoslovanska lahka glasba; 11.40 Folklorni odmevi; 12.00 Kulturni obzorik; 13.00 Poročila; 13.20 Letošnja revija »Primorska poje«; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Radi smo jih poslušali; 14.30 Roman v nadaljevanjih — »Moč preteklosti«; 15.00 Glasbeni popoldan za mladino; 16.00 Bratje, le k soncu, svobodni!; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Češkoslovaški skladatelji; 18.00 Abdus Salam: Pogovori o fiziki; 19.00 Poročila.

■ TOREK, 8. julija, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 9.00 Otroški kotichek; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.55 Jugoslovanska lahka glasba; 11.40 Folklorni odmevi; 12.00 Skladišče vsega lepega; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Glasbeni popoldan za mladino; 16.00 Na robu Glinščice; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Češkoslovaški skladatelji; 18.40 Prikljubljeni motivi; 19.00 Poročila.

■ SREDA, 9. julija, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Čoln — šport in razvedrilo; 9.00 Otroški kotichek; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.00 Jugoslovanska lahka glasba; 12.00 »Pod Matajurjan«, posebnosti in omika Nadiških dolin; 13.00 Poročila; 13.20 Zborovska glasba; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Radi smo jih poslušali; 14.30 Roman v nadaljevanjih — »Moč preteklosti«; 15.00 Glasbeni popoldan za mladino; 16.30 Orkestri in zbori; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Češkoslovaški skladatelji; 18.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 19.00 Poročila.

■ ČETRTEK, 10. julija, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 9.00 Otroški kotichek; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.00 Jugoslovanska lahka glasba; 11.40 Folklorni odmevi; 12.00 Turistične pogodbe; 12.30 Melodije od vsepovsod; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Glasbeni popoldan za mladino; 16.00 Koder teče, ondod moči; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Češkoslovaški skladatelji; 18.00 Četrtekova srečanja; 19.00 Poročila.

■ PETEK, 11. julija, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 9.00 Otroški kotichek; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.00 Jugoslovanska lahka glasba; 12.00 Na goriškem valu; 13.00 Poročila; 13.20 Zborovska glasba raznih narodov; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Radi smo jih poslušali; 14.30 Roman v nadaljevanjih — »Moč preteklosti«; 15.00 Glasbeni popoldan za mladino; 16.00 Goriške podobe; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Češkoslovaški skladatelji; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Poročila.

■ SOBOTA, 12. julija, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Jutranji almanah; 9.00 Otroški kotichek; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Simfonični orkester Radiotelevizije Ljubljana pod vodstvom Sama Hubada; 11.00 Jugoslovanska lahka glasba; 11.40 Folklorni odmevi; 12.00 »Bom naredu st'zdice, čjer so včas b'le«, glasnik Kanalske doline; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Glasbeni popoldan za mladino; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 18.00 »Jacobus Gallus«, radijska igra; 18.45 Vera in naš čas; 19.00 Poročila.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« ■ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ■ Odgovorni urednik: Drago Legiša ■ Tiska tiskarna Graphart. Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 772151

Druge izbire ni razen...

■ nadaljevanje s 1. strani

hovih zaveznikov, medtem ko nimajo Združene države na sovjetski strani ničesar razen morda kakšnih disidentov. Popolnoma so spregledale pomen teženja podjarmljenih narodov po osvoboditvi izpod trde sovjetske hegemonije, ki teži na daljši rok — a niti ne na tako dolg — po popolni rusifikaciji. Vse kaže, da popolnoma pasivno ameriško stališče do asimilacije neruskih narodov ni izraz kakšne posebne in premišljene taktike, ki bi se obrestovala morda na dolgi rok, ampak enostavno popolno neznanje o nacionalni problematiki v vzhodni Evropi.

Ameriški diplomati in državniki so kratkomalo prepričani, da je vse tisto, kar se dogaja v Sovjetski zvezi, sovjetska notranja zadeva, kot je npr. črnsko vprašanje »notranja« zadeva Združenih držav, zato se v tisto ne smejo vtikati. Boje se, da bi jim to povzročilo samo še en vzrok več za trenje s Sovjetsko zvezo, dejansko pa sku-

šajo vzroke za trenje kar najbolj zmanjšati in jih po možnosti odstraniti. Vprašanje je, če se bodo podjarmljeni narodi v Sovjetski zvezi sploh lahko kdaj zanašali na kakšno ameriško pomoč ali celo samo na razumevanje svojega položaja. Mislimo, da ne in da si bodo morali pomagati brez ZDA. Američanom še na misel ne pride, da bi skušali izkoristiti v svoj prid osvobodilna gibanja teh narodov, kakor izkoriščajo Sovjeti osvobodilna in protikolonialistična gibanja v Afriki in Srednji Ameriki. To je velikanski minus in pravzaprav glavna hiba ameriške politike nasproti Sovjetski zvezi.

Kar pa zadeva sovjetsko politiko, se je prav tako znašla v zagati, ker ni računala na take ovire v Afganistanu, na kakršne je dejansko naletela, in zdaj se boji, da ne bi muslimanska ideologija kot reakcija udarila nazaj na njene lastne muslimane. Zato ne more napraviti z Afganistanci »kratek proces«, kot se pravi. Afganistanci tudi niso Čehi. Vedo, da se je za svobodo in neodvisnost vredno bojevati in da se s samim mahanjem z zastavami in s transparenti nikamor ne pride. Rusi se boje vojne v južni Aziji, zlasti pa vojne s Kitajsko, v kateri lahko vse izgubijo, ne morejo pa ničesar pridobiti, niti teritorialno, kajti kaj bi z množicami Kitajcev, ki bi spravili Ruse v njihovi lastni državi v manjšino? Vsakršna dolgotrajna vojna v Aziji bi tudi povečala separatistična teženja sovjetskih narodov in satelitov v Evropi.

Tako Sovjetska zveza kot Združene države so se tako znašle v zagati, iz katere se lahko rešijo le z realizmom, ki bi jih pripravil do tega, da bi začele dejansko reševati mednarodne probleme v skladu s pravičnostjo in teženjem narodov po neodvisnosti in svobodi, ali pa se bosta obe veliki sili vedno bolj zapletali v svoja zunanja in notranja protislovja in bo vedno bolj naraščala nevarnost, da bi se tako tudi brez prave volje znašli v vojni. Če državniki stvari ne obvladajo več, kar v bistvu pomeni, da jih ne znajo več obvladati, začno teči te po svoje in posledica je skoro vedno katastrofa.

Vse pa ni odvisno samo od državnikov in diplomatov. Veliko je odvisno tudi od narodov, zlasti od ameriškega in ruskega, če bosta znala zagotoviti svojima državam v prihodnje bolj sposobno vodstvo. To gotovo ni lahko, vsaj ne v Sovjetski zvezi, a bi moralo biti mogoče, ker druge izbire ni.

Piperno na svobodi

Zaradi pomanjkanja suma zbujaajočih znamenj je rimski preiskovalni sodnik podpisal nalog, naj se izpustita na svobodo Franco Piperno in Lanfranco Pace, ki sta bila obtožena, da sta sodelovala pri ugrabitvi in umoru predsednika krščanske demokracije Alda Mora. Tako Piperno kot Pace sta lani živela v Franciji, kjer ju je v mesecu avgustu aretirala francoska policija. Italijansko sodstvo je za oba zahtevalo izročitev, na kar so francoske sodne oblasti po krajšem postopku tudi pristale.

Piperno in Pace sta bila izročena italijanski policiji, vendar je pristojni rimski sodnik po daljši preiskavi prišel do spoznanja, da sumi, ki so leteli na njun račun, niso bili utemeljeni. Zato tudi ukrep rimskega sodišča, naj se oba izpustita na svobodo. Piperno je bil svoj čas glavni voditelj rimske skrajno leve organizacije Autonomia, Lanfranco Pace pa je bil osumljen, da je skušal posredovati med Craxijem in Rdečimi brigadisti, za časa Morove ugrabitve. Rimski sodnik pa je spoznal, da ta očitke, oziroma obtožba ne more ustrezati resnici.

SPOR ZARADI JERUZALEMA

Izraelsko zunanje ministrstvo je uradno zavrnilo resolucijo, ki jo je bil sprejel Varnostni svet Združenih narodov in iz katere izhaja, da Varnostni svet zanika Izraelu pravico, da bi smel spremeniti pravni položaj Jeruzalema in to mesto proglasiti za izraelsko prestolnico. Izraelska vlada — poudarja sporočilo — zavrača resolucijo Varnostnega sveta glede Jeruzalema in načela, na katera se ta resolucija sklicuje. Izraelska vlada naglašala, da je resolucija rezultat sovražnega stališča do Izraela in da kaže popolno nepoznavanje dejanskoosti na Bližnjem vzhodu ter da hkrati ne pri-

znava izraelskih pravic. Izraelska vlada poudarja, da bo Jeruzalem tudi v prihodnosti glavno mesto izraelske države, vendar bo izraelska vlada še dalje jamčila vsem vernikom svoboden dostop do svetih krajev.

Izraelski ministrski predsednik Begin, ki so ga odpeljali v bolnišnico zaradi novega srčnega napada, se bo moral zdraviti tri ali štiri tedne. Vladne posle bo v njegovi odsotnosti vodil podpredsednik Yadin, ki bo skrbel tudi za obrambno ministrstvo, katerega odgovornost je po odstopu ministra Weizmana bil prevzel predsednik Begin.

ZMEDA IN NASILJE V IRANU

V Iranu vestno izpolnjujejo Homeinijev ukaz, da je treba nemudoma odstraniti vse znake in ljudi, ki spominjajo na šahov režim in ki so se ohranili skoraj 18 mesecev po begu Reza Pahlavija. V teh dneh so odpustili iz službe preko 2.000 ljudi. Na pošt-nem ministrstvu so posebne komisije odslo-vile 340 uradnikov, ki so jih obtožili proti-islamstva in protirevolucionarnosti. Ista usoda je doletela 400 funkcionarjev mini-strstva za energetiko in 110 uradnikov mi-nistrstva za prevoze. Nadaljuje se tudi čis-tka na vseučilišču, predvsem v Teheranu, kjer so doslej odslovili 558 profesorjev in

uradnikov in prepovedali vse levičarske or-ganizacije. Pred dnevi je Homeini izjavil, da univerza ne sme biti stroj, kateremu zaupamo mohamedance, oblikuje pa jih v komuniste.

Proti množičnim epuracijam se je izja-vil predsednik Bani Sadr v intervjuju za pariški Le Monde. Povedal je, da izgoni u-stvarjajo negotovost in nezadovoljstvo ter škodujejo gospodarskemu razvoju. Bani Sa-dr je častnikarjem tudi izjavil, da je bil ame-riški poskus rešitve talcev 25. aprila le del načrta, ki naj bi zrušil islamsko republi-ko. V zapuščenih helikopterjih so namreč našli listine, ki so dokazovale, da namera-vajo umoriti tako Homeinija kot Bani Sa-dra. Povedal je tudi, da so v zadnjih 4 me-secih preprečili 6 prevratniških poskusov v oboroženih silah. Glede ameriških talcev je znova poudaril, da se zavzema za njihovo osvoboditev. To tudi zato, ker Združene dr-žave zaradi te zadeve potiskajo Iran v med-narodno osamljenost in nadaljujejo z napa-ri, da bi zrušili novo oblast. Glede notra-nje politike je priznal, da je doživel dva poraza. Ni uspel v zaježitvi naraščanja cen in v ureditvi sodnega sistema, ki bi zaslu-žil tak naziv.

Medtem iz države poročajo o mnogih spopadih na meji z Irakom, kjer je prišlo do topovskega obstreljevanja. Več ljudi je tudi padlo zaradi spopadov med vojsko in kurdsimi gverilci.

—o—

ŠAHOVO ZDRAVJE

Predsedstvo egiptovske republike je ob-javilo zdravstveno poročilo o stanju bivše-ga perzijskega šaha Pahlevija. V njem je rečeno, da je bil operiran zaradi gnojne tvorbe v trebušni votlini, ki je nastala za-radi okužbe na trebušni slinavki. V poročil-u, ki ne pojasnjuje, kakšno je zdravstve-no stanje bivšega šaha, je prvič omenjeno obolenje trebušne slinavke. Doslej je bilo znano, da so marca šahu odstranili vrani-co, ki se je zelo povečala zaradi raka na lin-fatičnem tkivu. Med operacijo so takrat u-gotovili, da je rak dosegel tudi jetra.

Papež v Braziliji

Papež Janez Pavel II. je na dušnopastir-skem obisku v Braziliji, kamor je došel v ponedeljek. Po prvem postanku v Braziliji, modernem glavnem mestu sredi pragozda, je došel v Belo Horizonte, ki je eno iz-med najpomembnejših industrijskih sre-dišč. Sprejelo ga je na tisoče vernikov, pod milim nebom pa je daroval sveto mašo, po-svečeno predvsem mladini in študentom. Pri tem je treba omeniti, da je na 120 mi-lionov prebivalcev ogromne južnoameri-ške države kakih 70 odst. pod 20-im letom. To seveda ustvarja ogromne probleme. Mladim je papež priporočil, naj se ne bori-jo za boljšo družbo s pomočjo ideologij, ki spodbujajo k sovražstvu in nasilju. Prema-gujejo naj tudi potrošništvo in dobičkar-stvo ter napačno gledanje na spolnost. Ja-nez Pavel II. bo nato poletel v Rio de Ja-neiro.

—o—

Pisma uredništvu:

V SVETI JEZI

Kar naprej opažam, da je naš pošteni NIC iz-ginil iz pismenega in tudi boljšega jezika in da se je na njegovem mestu razbohotil praznoglavi NICESAR. Rečemo sicer po domače: nič ne vi-dim, nič ne slišim, nič ne vem — toda to je zao-stalo! Zdaj se reče: Ničesar ne vidim, ničesar ne slišim, ničesar ne vem! To je fino. Smo rekli: Nič je dober za oči — zdaj pa velja: Ničesar ni dobro za oči. Kajti predmet v nikalnem stavku mora biti v roditelju. Toda NIC ni ne trdilen ne ni-kalen in se zato na roditelja poživlja. Ko bi kdo, ki je kupil Slovar slovenskega knjižnega jezika, tudi noter pogledal, bi se začudil, ko bi opazil, da je tam NIC v celoti ohranil svoj pomen in upo-števanje, da pa je nasprotno NICESAR ostal v ze-lo ponižni vlogi. A kljub temu se je ta plevelasti

Poravnajte naročnino!

NICESAR tako razpasel, da je ubogi NIC, ki ga že itak ni bilo skoro več nič, izumrl. Tako pa skoro nič (oprostite, ničesar) ne zastopimo, kar nam kdo tvezi.

—o—

In ko sem si dal že zgoraj duška, naj ob tej priliki povem še to: Na tržaškem radiu, pa tudi v naši televiziji večkrat poslušam naše dične in-telektualce. In tu se mi skoro obrača želodec, ka-ko ti kramljavci govorijo in še huje, če se pogovar-jajo. Niso zmožni niti najbolj preprostega stavka povedati prosto in tekoče, temveč se stalno zaple-tajo v meketajoče eee, ki jih rabijo namesto ločil, v zadregi ali kadar ne najdejo pravega izraza. Zač-nejo vedno z ee ... Vidimo eee, da so naše razmere eee, kako bi rekel eee precej slabe in zato bi bilo na mestu, da bi eee... pristopili in tako naprej. Vsak preprost človek je zmožen svoje misli lepo in gladko ter v lepem jeziku povedati. Zato se vprašam, kaj so se ti naši razsvetlenci naučili na univerzi, ko pa še govoriti ne znajo. In zdaj bi po-vedal še imena tistih, ki jih imam najbolj v že-lodcu. Sicer pa to ni potrebno, saj jih itak vsi po-znamo. Vodstvo radijske postaje bi jih moralo vsekakor prej preskusiti, če imajo najosnovnejše zmožnosti govora.

R.P.

Odkritje spominskega znamenja Borisu Kalinu

V soboto, 28. junija, so v Solkanu na rojstni hiši (Šolska ulica 10) odkrili spomin-sko obeležje solkanskemu rojaku, akadem-skemu kiparju Borisu Kalinu (1900-1975). Slovesnost je v imenu pripravljalnega od-bora pričel ravnatelj Goriškega muzeja Branko Marušič, ki je pozdravil prisotne in spomnil na dejstvo, da so v preteklosti odkrili že več spominskih plošč znamenitim solkanskim rojakom, tem se sedaj pridru-žuje tudi Boris Kalin. Besedo je predal a-kademiku Bratku Kreftu, ki je v klenih be-sedah orisal Kalinov umetniški lik. Govor-nik je spomnil zlasti na tri zvrsti umetni-kovega ustvarjanja: številne upodobitve ženskega telesa, ki izhajajo iz antičnega le-potnega ideala, spomenike narodnoosvobo-dilnega boja in upodobitve Titovega lika, ki so izredno razširjene po vsej državi.

Kulturni spored ob odkritju spominske-ga obeležja je obsegal recitacije šolskih o-trok in petje domačega mešanega pevskega zbora »Marij Kogoj« pod vodstvom Ivana Mignozzija. Spominsko znamenje je izdelal akademski kipar Negovan Nemec iz Bilj, ki je bil v času študija Kalinov učenec, odkril pa ga je predsednik solkanske krajevne skupnosti Anton Vodopivec.

Letošnji slovenski novomašniki

Konec prejšnjega meseca je bila posve-čena v duhovnike večina letošnjih sloven-skih novomašnikov, ki jih je tokrat 39. O-bredi posvečenja so bili v nedeljo, 22. ju-nija v Žalcu, na praznik apostolov Petra in Pavla pa v ljubljanski stolnici, na Rakov-niku, v mariborski stolnici, na Sveti gori in v Gradu v Prekmurju, dan prej pa v kapi-teljski cerkvi v Novem mestu. En novomaš-nik, Valentin Batič, je bil posvečen 1. ju-nija v Torontu in je novo mašo daroval 29. junija v Ajdovščini, svojem rojstnem kraju.

Koprski škofija ima letos pet novomaš-nikov. Ti so: Venčeslav Filipič z Ravnice, Emil Kramar iz Breginje, Andrej Sedej iz Čerkna, Zarko Škerlj iz Tomaja in Albert Štrancar iz Zapuž (Šturje). Vsi so bili po-svečeni v nedeljo, 29. junija, na Sveti Gori

med obredom, ki ga je vodil koprski škof msgr. Janez Jenko. Za to priložnost so prišli na to božjo pot številni duhovniki, sorodni-ki novomašnikov in verniki, ki so povsem napolnili cerkev. Slovesnost posvečenja je poživljalo mogočno ljudsko petje, združene pevske zборе pa je na koru vodil Avgust Ipavec. Ljudje so prišli z različnih koncev Primorske, med njimi tudi številni Goriča-ni in Tržačani.

Slovenija ima torej še vedno lepo števi-lo duhovniških poklicev, ki bi ga bili veseli v marsikateri večji evropski deželi, vendar je tudi tu že opaziti rahle znake upadanja v primerjavi s prejšnjimi leti. V letošnjem letu tudi med koroškimi Slovenci ni nobe-nega novomašnika, kot je razvidno iz po-datkov v verskem listu Družina.

Seja Sveta slovenskih organizacij

Glavni odbor Sveta slovenskih organizacij je pred dnevi razpravljal o vrsti problemov, ki se pobliže tičejo stvarnosti slovenske manjšine v Italiji. Glavna pozornost je bila posvečena izidom nedavnih upravnih volitev in vprašanju zaščitnega zakona. Volilne izide je vodstvo Sveta slovenskih organizacij ocenilo predvsem z vidika narodnostne koristi in ugotovilo zaskrbljiv upad prisotnosti slovenskih izvoljenih predstavnikov v krajevnih upravah naše dežele, predvsem v goriškem občinskem svetu ter v pokrajinskem svetu na Trža-

V ponedeljek, 7. julija, ob 20. uri bosta na sedežu SSK v Ul. Machiavelli 22 občinski svetovalec Lokar in arhitekt Korovec razložila varianto štev. 25 regulacijskega načrta tržaške občine.

Srečanje je namenjeno izvoljenim v krajevne konzulte, predstavnikom krajevnih sekcij in vsem rojakom, ki jih ta problem zanima.

škem. Pojav tako bolj pade v oči spričo dejstva, da so slovenski volilci v glavnem volili za iste stranke kot doslej. To potrjuje sum, da so bili slovenski kandidati na listah vsedržavnih strank potisnjeni v ozadje ter je tako bila bistveno zmanjšana politična teža in prizadeta moč slovenske narodnostne skupnosti tako v javnosti kot v samih strankah.

Pravilnost tega sklepanja je povsem jasna ob istočasni potrditvi pravilnosti slovenskega samostojnega nastopanja, kar se je poznalo tako iz volilnih izidov, kot tudi iz števila izvoljenih. Pojav upadanja slovenskega zastopstva v krajevnih ustanovah — poudarja dalje poročilo Sveta slovenskih organizacij — je toliko bolj zaskrbljiv ob bližnji zapadlosti roka, ki je bil napovedan v zvezi z zaščitnim zakonom za slovensko manjšino v Italiji. 30. junija bi morala namreč končati z delom posebna skupina strokovnjakov, ki bi morala izročiti vladi v Ri-

mu dokument o pravni zaščiti Slovencev v Italiji. Govorice o delu te komisije in o vsebini dokumenta pa niso pomirjujoče, saj se zdi, da ne prinaša nobenega bistvenega izboljšanja položaja naše manjšine, predvsem pa ne osvaja že davno postavljene zahteve o enotni in enaki zaščiti za Slovence v vseh treh pokrajinah dežele. Slovenci iz videmske pokrajine naj bi torej bili spet potisnjeni v tretjo kategorijo. Vsekakor — ugotavlja dalje poročilo — pričakujemo glede celovite zaščite nadaljnjo zamudo, še bolj pa prihaja do izraza upravičena bojazn, da predvideni zaščitni zakon ne bo pomenil nobenega bistvenega koraka naprej. To seveda postavlja tudi slovenske politične zastopnike pred določeno odgovornost. Nikakor namreč ni sprejemljivo pristajanje na kakršnokoli obliko ugotavljanja številčnega stanja pripadnikov manjši-

ne, niti na račun morebitnih manjših koncesij. To je samoumevno, če ne drugega tudi že spričo omenjenega neuspeha slovenskih kandidatov na listah nekaterih vsedržavnih strank in posledično zmanjšane slovenske prisotnosti v predstavniških telesih krajevnih ustanov. O tej nevarnosti bi morala biti alarmirana vsa naša javnost, v prvi vrsti pa politični forumi.

Glavni odbor Sveta slovenskih organizacij je nato razpravljal o šolski problematiki tako glede vpisovanja v šole kot glede šolskih prireditev in poimenovanj, kjer prihaja do izraza nezdravo utiranje politike v šolsko okolje.

Vodstvo Sveta slovenskih organizacij je končno odobrilo tudi načrt gostovanja pevskega zbora ameriških Slovencev, ki bo prihodnje leto prišel na obisk v zamejstvo. Gre za 70-članski mešani pevski zbor »Korotan« iz Clevelanda, ki se bo julija 1981 pod vodstvom dirigenta Gorenška udeležil dveh večjih prireditev na Goriškem in Tržaškem.

Mladinski nogometni centri

Ušteli smo se — in to odkrito priznamo, saj s polnim zadovoljstvom ugotavljamo, da je bila oznaka novoizvoljenega odbora Zveze slovenskih športnih društev v Italiji za poletno vlado, ki bo upravljala zgolj tekoče zadeve in ne bo posegla v bistvene probleme našega zamejskega športa, zgrešena. Odbor, bolje rečeno predsedstvo, se je takoj po razdelitvi funkcij spoprijel z najdelikatnejšim problemom vključevanja italijanskih igralcev v naše klube, ki vsekakor ne bo prinesel odbornikom simpatij društev, ki se ukvarjajo z nogometom. Toda priznanja — vsaj za dobro voljo do razčiščenja problema, ki se ga druge narodnostno, kulturno in socialno bolj angažirane organizacije niso hotele nikdar dotakniti — bi morala priti od vsepovsod, od vseh, ki jim je mar, da se naši mladi športniki ne vzgajajo le telesno, pač pa tudi in predvsem v narodno zavednem okolju.

Do prelomnice je prišlo, ko je novi odbor pregledal točke sporazuma med društvi, ki se ukvarjajo z nogometom, za ustanovitev mladinskih centrov na vzhod-

nem in zahodnem predelu Krasa. Sporazum je stari odbor ZSSDI odobril, novi pa ni povsem soglašal, predvsem kar zadeva člena 15 in 16. Točka 15 pravi, da je pogovorni jezik v centrih in na treningih slovenski, točka 16 pa, da bodo za neslovenske mladince organizirali tečaje slovenščine. To pa pomeni, da bodo tudi pri najmlajših — v kategoriji cicibanov lahko že nastopajo otroci, ki so dopolnili osmo leto starosti — v slovenskih klubih nastopali tudi italijanski otroci, za katere bi naknadno organizirali tečaje slovenščine. Novi odbor je točki postavil na glavo in določil, da morajo vsi člani centrov obvladati slovenščino, ostali pa se morajo najprej vpisati na tečaj slovenščine in so šele nato lahko sprejeti v centre. Tako uporabljeni denar se bo gotovo obrestoval in to ne samo na nogometnem področju.

Razumljivi so pomisleki nekaterih, da kaj takega že na začetku letošnje sezone ne bo moč uresničiti, saj zapade rok za vpis mladinskih enajsteric v razna prvenstva že 19. julija. Trenerji pa morajo do tedaj vedeti — in to je povsem jasno — s kolikim številom bodo lahko razpolagali. Toda ti, ki danes ne vedo, kako sestaviti ekipo brez italijanskih igralcev, plačujejo zdaj napako, ki so jo zagrešili pred leti, ko so brez vsakršnega pogoja sprejeli te otroke v svoje vrste.

Jasna beseda je zaenkrat le delo predsedstva, že na petkovi seji celotnega odbora pa bi morala priti tudi potrditev. Dobro delo torej, v upanju, da bodo polagoma vsi spoznali pravilnost takih smernic in da se oranje ledine ne bo končalo z rednim občinim zborom 8. decembra, pač pa nadaljevalo tudi potem.

—o—

Novi predsednik komisije EGS

Luksemburškega državnika Gastona Thorna bodo po vsej verjetnosti uradno imenovali za predsednika izvršne komisije Evropske gospodarske skupnosti prihodnjega 22. julija, ko se sestanejo zunanji ministri deveterice. Thorn ima 51 let. Doslej je zasedal že vrsto zelo odgovornih služb

PRAZNIK PETJA V BILJAH

V nedeljo, 28. junija, je bila v Biljah v spodnji Vipavski dolini lepa pevska prireditev, ki so se je udeležili predvsem domači zbori. V vasi sami in tudi v okoliških krajih namreč poje veliko pevskih zborov, od katerih so nekateri prav na dobri ravni. Tako smo imeli priliko poslušati moški pevski zbor iz Mirna, mešani pevski zbor Svoboda iz Renč, ženski in mešani zbor iz bližnje Bukovice ter pevske zборе nekaterih podjetij, moški pevski zbor iz Bilj in tudi mladinski mešani zbor iz Bilj, ki je nastal šele pred nekaj meseci in se trenutno bori še z začetniki težavami, a kaže, da se bo v kratkem povzdignil na čisto dobro raven. Naj ob tej priliki podčrtamo, kolikšne važnosti je, za bodočnost naših pevskih zborov, pevski naraščaj. Mladinski in otroški zbori so bistvenega pomena, če hočemo, da se bo tradicija zborovskega petja nadaljevala in

kvalitetno rasla, kar je gotovo cilj vsakega pevskega zbora.

Naj povemo, da se je Praznika petja v Biljah, kot gost udeležil tudi Dekliški pevski zbor »Devin«, ki je ob tej priliki zapel, kot vsi ostali zbori, tri pesmi. Nedeljski nastop je bil za devinska dekleta šestdeseti nastop od ustanovitve tega zbora do danes. Deseti pa v letošnjem letu. Pred koncem letošnjega sončnega leta pa imajo devinska dekleta v načrtu še nekaj važnih pobud. Tako, recimo, samostojen koncert in snemanje na tržaškem radiu.

Prav je, da ob tej priliki pohvalimo vaščane Bilj in okoliških vasi, kot tudi Andreja Budina, ki je eden izmed glavnih sodelavnikov pri tej lepi pobudi, da so tako skrbno in lepo organizirali nedeljski praznik, ki je, lahko rečemo, postal že navada za ta kraj.

M. T.

Izvolitev župana v Doberdolu in Sovodnjah

V sredo, 25. junija, se je na prvi seji po volitvah sestal občinski svet iz Doberdola in izvolil župana ter občinski odbor. Za novega župana je bil izvoljen (z glasovi Liste Občinske enotnosti) dr. Mario Lavrenčič, odbor pa bodo sestavljali Jožef Ferfolja in Karel Cernic, namestnika pa sta Dario Legiša in Bruno Suligoj. Novoizvoljeni župan se je v svojem govoru spomnil svojega predhodnika in mu izrekel globoko priznanje za njegovo dolgoletno delovanje v prid

doberdolske občine: zatem je dr. Lavrenčič orisal program občinske uprave za nadaljnje petletno obdobje. Za Slovensko skupnost je spregovoril nosilec liste dr. Maks Gergolet, ki je izrazil vso pripravljenost SSk pomagati občinski upravi pri reševanju problemov, s katerimi se bo spoprijemala doberdolska občina.

Naslednjega dne je bila prva seja občinskega sveta tudi v Sovodnjah, kjer so

za župana izvolili Vida Primožiča, ki je prejel enajst glasov liste Občinske enotnosti; za podžupana je bil izvoljen Vlado Klemše z 12 glasovi, za odbornika dr. Joško Prinčič (11 glasov), za namestnika pa sta izvoljena Dominik Juren (14 glasov) in Marjan Devetak (11 glasov). Novi župan je izrekel vso pohvalo prejšnjemu županu Jožefu Češutu, ki je bil na tem mestu skoraj trideset let, prav tako se je spomnil tudi vseh njegovih sodelavcev. V imenu Slovenske skupnosti je povzel besedo načelnik svetovalske skupine Remo Devetak in dejal, da bo SSk tudi s stališča opozicije sodelovala z občinsko upravo.

10. FESTIVAL ZABAVNE GLASBE V ŠTEVERJANU

V soboto, 5. julija, bo ob 21. uri v Števerjanu začetek festivala narodno zabavne glasbe, ki se letos organizira že desetič. Za to jubilejno izdajo se je prijavilo 22 skupin, največ iz Slovenije, potem pa še iz Zamejstva in tudi iz Švedske; med temi bo komisija izbrala 13 ansamblov, ki bodo nastopili v zaključnem tekmovanju v nedeljo popoldne ob 17. uri. Organizatorja, ansambel Lojzeta Hledeta in prosvetno društvo F.B. Sedej, sta razpisala pet denarnih nagrad, podeljeni bodo tudi pokali in plakete. Kakor že več let bo tudi letos napovedoval Marjan Šneberger s Ptuja. Nagrade bodo podelili komisiji in občinstvo; glavno komisijo sestavljajo Lojze Hlede, dr. Andrej Bratuž, dr. Igo Radovič, Tulio Možina, Tomaž Tozon, Janez Beličič, Marjan Stare in predstavnik revije Stop, komisijo za ocenjevanje besedil pa Emil Valentinčič, Tomaž Vetrh in Ivo Bolčina.

Olimpijka iz goriških Brd

Jugoslovanska olimpijska odprava za OI v Moskvi je v glavnem že znana in določena. V njej je 159 športnikov in športnic, ki bodo Jugoslavijo predstavljali v sedemnajstih panogah. Deset športnikov pa lahko še upa, da bodo naknadno uvrščeni med olimpijske potnike.

Medtem ko je v zimskih športih delež Slovencev prevladujoč, je slovensko zastopstvo v reprezentanci za letne OI dokaj skromno, saj šteje le enajst imen. V dveh disciplinah pa imajo odločilno besedo vendarle Slovenci. Tako bosta jugoslovansko plavanje predstavljala le brata Petrič iz Kranja, v štiričlanski kolesarski ekipi pa so kar trije slovenski kolesarji: Bojan Ropret (po dveh letih je Jugoslaviji spet priboril posamično zmago na dirki »Po Jugoslaviji«), Bojan Udovič in Vinko Polončič. Med olimpijci so še rokometiš Peter Mahne, strelec Franc Peternel, judoist Franc Očko in atletska trojica: Rok Kopitar, Lidija Benedetič in Breda Pergar.

Nekaj več o Lidiji Benedetič, članici novogo-

riškega atletskega kluba in trenutno eni najboljših jugoslovanskih atletinj. Lidija je doma iz Cerovega v Goriških Brdih in je zaposlena v obratu mirenškega Cicibana v Gornjem Cerovem. Dvakrat zaporedno je bila izbrana za najboljšo primorsko športnico. Atletsko pot ji je omogočil AK Gorica, njena disciplina pa je skok v višino. Imenovanje v olimpijsko ekipo je vsekakor lepo priznanje zanjo osebno in za njen klub.

—o—

»Moja vas«

V Špetru Slovenov se je v nedeljo končala pomembna kulturna in vzgojna pobuda, sedmi natečaj »Moja vas« za katerega skrbi študijski center Nediža. Kot je znano, že sedem let osnovnošolski in srednješolski otroci iz videmske pokrajine sodelujejo z risbami in pismenimi izdelki v slovenskem narečju, katerih izbor potem natisnejo v posebnem zvezku z naslovom »Vartac«.

Zaključna prireditev tega natečaja se je v Špetru začela v soboto, ko so v beneškem središču odprli dve razstavi. Gre za razstavo domače umetniške obrti in za slike Giovannija Karliča. Popoldne je bil v telovadnici srednje šole kulturni spored, ki so ga oblikovali godba iz Ricmanj, italijanska folklorna skupina, štirje beneški zbori ter drugi ansambli in skupine. Cela stena je bila prekrita z risbami sodelujočih slovenskih otrok. Med prireditvijo so poleg predstavnikov študijskega centra Nediža prinesli tudi pozdrav občinske uprave. Pred zelo številnim občinstvom, sredi katerega je bila tudi močna skupina rojakov iz Ukeve v Kanalski dolini, so razdelili diplome vsem sodelujočim otrokom, ki jih je bilo letos okoli 300, in to iz vseh slovenskih predelov videmske pokrajine. Tako iz Nadiških dolin, Tera, Režije in Kanalske doline.

—o—

PLAČILNA BILANCA

Italijanska plačilna bilanca še dalje izkazuje dokajšen deficit. Maja je pasiva znašala 1.513 milijard, v prvih petih mesecih tega leta pa kar 6.803 milijarde, medtem ko je bila v istem razdobju lani dokaj nižja, saj je dosegla le 1.350 milijard. Na povečanje deficita vplivajo predvsem novi poviški cene petroleja, obenem pa prekomerno narašča uvoz, medtem ko je povišek izvoza manjši. Uvoz se je v prvih petih letošnjih mesecih povečal kar za dobrih 40 odstotkov, izvoz pa le za nekaj nad 18 odstotkov.

Končni izidi na šoli »I. Trinko« in »I. Cankar« v Gorici

Po seznamu dijakov, ki so z uspehom zaključili višje srednje šole, objavljamo danes končne izide na nižji srednji šoli »Ivan Trinko« in na trgovskem zavodu »Ivan Cankar«. Na nižji šoli so vsi prepuščeni dijaki z uspehom opravili malo maturo, na trgovski šoli pa je izpit čez tretji razred opravilo 15 dijakov, dva sta bila zavržena.

Nižja srednja šola:

3. a razred: Nadja Battisti, Nada Devetak, Tanja Ferletič, Lorena Gulin, Vlasta Jarc, Nadja Lavrenčič, Helena Suligoj, Aleksandra Visintin, Tullio Bastiani, Ladi Devetak, Boris Gergolet, Marko Gergolet, Mauricij Juren, Robert Juren, Walter Kavčič, Stefan Nanut, Davorin Zanier, Stanislava Budal Batistič (privatistka).

3. b razred: Marija Bertolini, Solanbe Degenhardt, Vida Doktorič, Myriam Klanjšček, Aleksandra Moro, Erika Mažgon (odlično), Marija Gracija Radetič, Nadja Suligoj, Danije Braini, Julijan Caudek, Robert Juretič, Martin Komjanc, Benedikt Kosič, Herman Kosič, Valter Marcosig, Simon Spazzapan, Marko Temon, Andrej Terpin, Matej Terpin, Pavel Peter Terpin, Fabij Ussai.

3. c razred: Lorenca Burgnich, Danijela Ferfolja, Majda Gergolet, Vivijana Jarc, Noemi Lakovič, Cinzia Olivo, Nadja Rebec (odlično), Suzana Rožič, Patricija Stekar, Alenka Vrtovec, Dario Butkovič, David Faganel, Aleš Fajt, Samuel Hle-

de, Aleksander Kosič, Andrej Massi, Dimitrij Waltrisch.

3. d razred: Klavdija Cingerli, Marina Jerman, Gemma Kovic, Nadja Kovic, Oriana Maurin, Franka Padovan, Marija Lucija Pahor, Loredana Peteani, Barbara Sošol, Vesna Tomšič, Milena Vogrič, Aleš Cej, Franko Černic, Boris Cijan, Robert Vevetak, Boris Frandolič, Marko Komel, Igor Laco, Klavdij Pelesson, Edi Peteani, Aleksander Poretti, Andrej Vogrič.

3. e razred: Suzana Antoni, Helena, Berra, Laura Doliach, Katerina Ferletig, Majda Gergolet, Lucija Juretič, Sara Komjanc, Matej Durcik, Silvan Grendene, Franko Jarc, Benjamin Komjanc, Vasil Korošec, Robert Lakovič, Edi Lutman, Danilo Marušič, Ivan Marušič, Boris Nanut, Robert Terpin.

Nekoliko slabši je bil uspeh v tretjem razredu trgovskega zavoda Ivan Cankar, kjer je izpit opravilo 15 dijakov in dijakinj, dva pa so zavržili.

Trgovski zavod:

Izdelali so: Valter Berlot, Mariza Bernardis, Aleksander Cej, Eleonora Cijak, Silvester Graver, Igor Juren Aleksandra Kosič (srednja osena osem), Miriam Kovic, Darij Livrenčič, Vera Lukman, Moreno Marson, Vivijana Morandin, Lučana Predan, Marjan Sošol, Silvana Znidarič (privatistka).

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Ob odhodu žlahtnega človeka

(Zapis o Linu Legiši)

Ko je 1938. leta začela izhajati Kocbekova revija »Dejanje« in so se ob nji zbrali elitni duhovi krščanske levice, se je med temi sodelavci večkrat pojavljalo ime Lina Legiša, ki je kot primorski človek vnašal nekaj našega obmorskega ozračja v osrednji slovenski svet. Zakaj nastopal je že takrat kot kritik in ocenjevalec, a še bolj so bili vidni njegovi zapisi, kakršen je bil na primer tisti z naslovom »Ob poti«, kjer se v vonj domače mavhinske narave mešajo zvoki verige, ki binglja z okovov njegovih in očetovih uklenjenih rok. Te Legiševe prebliske spominov o dogajanju v letih po koncu prve svetovne vojske je »Dejanje« objavilo maja 1940. leta, to se pravi v času, ko se je nemška vojaška povodenj razlila čez francosko ozemlje. Septembra mesca istega leta ima v »Dejanju« prav Legiša zapis o preplahu pariških ljudi na Montmartru in ob Seini pred bližajočo se katastrofo. A nadvse značilno je, da je istega leta in v isti reviji februarja mesca Legiša priobčil kratek esej z naslovom »Kras v slovenskem slovu«, kjer govori o Magajni, o Kosmaču in Bevku. Videti je torej, kakor da bi se ob pretnji novega svetovnega spopada mehka pisateljeva duša živo vznemirila in kljub grozi, ki je dihala iz zasede, zaslutila, da se nam obljublja možnost odrešenja.

Meni, ki sem takrat komaj tipal za skrivnostno lepoto slovenske besede, je bilo takrat Legišovo sporočilo nenapovedana spodbuda, čeprav nisem mogel iz njega črpati, kakor bi bil hotel, ker so me obdajali saharški pesek in zvoki guturalne beduinske govorice. Takó je vplival name na daljavo. Nisva se namreč poznala, a skupaj sva bila na strani tistih, ki jih je od konca prve svetovne vojske vodila misel na upor.

A prav zato sva se pobratila tam, kjer so se v vojnih dneh znašle nepregledne množice Evropejcev, ki so se potegovali za svobodo, oboroženi samo z močjo duha. In naravno je bilo, da sva se takrat, ko sta pred dachausko barako najini imeni stopili s platnic »Dejanja«, kljub poginu, ki je lebdel v ozračju, prenesla na primorska tla, se sprehodila po kraški gmajni in prisluhnila žužnjanju morske vode med prodnimi kamni.

Lino se v nekem svojem zapisu spominja tega bežnega srečanja, bežnega zato, ker je mene kmalu zaneslo drugam. No, a usojeno je bilo, da sva se oba rešila večnih peči in se po vrnitvi vsak po svoje ravnala po neizrečeni zaobljubi, ki naju je združila v atmosferi sistematičnega pokončevanja: nekako družno sva se predala poveljevanju domače zemlje.

Seveda, Lino Legiša je kot znanstvenik opravil nemajhno število izredno pomembnih del; Zgodovina slovenskega slovstva, Slovar slovenskega knjižnega jezika, Pravopis, monografija o »Pisanicah« itd. A o vseh teh njegovih izjemnih znanstvenih zaslugah naj spregovori kak sistematič. Meni je predvsem drago, da tokrat poudarim, kako je Lino Legiša po koncu vojske, ko sva z Rebulo v tedanjih »Razgledih« polagala temelje tržaškemu delu slovenskega slovstva, kritično obravnaval skorajda vsako številko revije. Kritično, to je skrbno in natanko, kot mu je bilo po naravi dano, ker je bil Lino zahteven ocenjevalec, ki se je kdaj zavoljo ene same disharmonije znal razpisati brez štednje. A ker je šlo za naše obmorske reči, je bilo v njegovem pretresu zmeraj tudi čutiti tisto posebno zavzetost, ki ti je vsakokrat znova jamčila, da imaš v njem poleg kritika tudi kritje.

Kako vneto je na primer že pred dvema desetletjema zagovarjal tiste tukajšnje besede in naglase, zavoljo katerih smo pri standardnih zagovornikih osrednjeslovenskih vzorcev veljali za razglašeno ljudstvo, ki potrebuje marljivih dreserjev, da bi ga ugnali. Lino Legiša se je namreč že pred časom zavzel za tisto jezikovno širino, ki jo danes kot edino sprejemljivo odkriva sodobna avantgardna lingvistika. Zato je v veliki meri njegova zasluga, da naš tukajšnji izobraženec zdaj brez kompleksov javno govori v vsem slovenskem kulturnem prostoru. A prav tako, kakor je bil za sprejem pristnih domačih oblik, je bil Legiša neizprosno sovražnik vsega nanošene in prevzetega. In ni dolgo tega, ko je tak njegov spis o nepotrebnem maličenju slovenščine izšel v ljubljanskem tedniku ter ga je potem ponatisnil »Novi list«.

Če naj k tem bežnim ugotovitvam dodam spet še osebno noto, potem bi se spet povezal s poprejšnjo omembo »Razgledov«. Linu Legiši moram biti hvaležen ne samo za vse objavljene ocene, pač pa za vso dolgo pisemsko spremljavo mojega začetnega obdobja. Če je kdo sledil mojemu delu, ko sem se spoprijemal z neizčrpno snovjo naše bližnje preteklosti, potem je bil poleg prijatelja Edvarda Kocbeka to prijatelj Lino Legiša. Edi in Lino, prvi bolj privzdignjen in zato bolj popustljiv, Lino pa vseskozi zahteven. Lino je pravzaprav izmeril vsak moj korak, se zbal ob slehernem zasuku, me večkrat trdo prijel. In večkrat sem ga razočaral. No, in jaz sem neštetokrat prisluhnil, kdaj pa kdaj se nerodno obregnil, da sva potem bolj ali manj dolgo molčala. Pa se počasi spet našla. Na primer ob prvih glosah v »Zalivu«, ob iziču »Zatemnitve«, ob njegovi monografiji o »Pisanicah«. Pa še posebno v Devinu, ko je na grajskem dvorišču govoril o čudovitem servitu, ki je moral priti iz Piemonta, da je potrdil našo identiteto na teh naših starodavnih tleh.

Vtis sem imel, da je prav tisti dan v Devinu doživel najbolj slovesno vrnitev na tisti kos zemlje, o kateri je pred natanko štiridesetimi leti (maja 1940) v »Dejanju« napisal: »Kakor omama sprelatava člo-

veka to prvo ganotje, ves mehak sem bil, vsak naš človek se mi je zdel kakor iz naše družine.« A to je bilo takrat, ko ga je usoda tirala stran. »Proč je bilo treba«, pravi, »če sem hotel živeti, kakor gre. Treba se je bilo odtrgati od zemlje, na kateri bi človek tako rad ostal in ji pomagal.«

Danes, ko se je dragi, tihi in mili doktor Lino Legiša moral odreči besednemu zakladu, ki mu je bil takó pri srcu, se zavedamo, da je ti zemlji, s katere so ga nekoč pregnali, pomagal takó, kot si je želel v prvih moških letih: govor te zemlje in njeno književno setev je prvi potrdil v slovenskem prostoru.

To nam nalaga lepo dolžnost, da po ti žlahtni osebnosti poimenujemo katero izmed naših šol, kulturnih ustanov ali društev.

Boris Pahor

—o—

Umrl je dr. Lino Legiša

V Ljubljani je v nedeljo, 29. junija, umrl znani literarni zgodovinar, kritik in esejist dr. Lino Legiša. Prof. Legiša se je rodil leta 1908 v Škofljah pri Divači, njegov rod pa izhaja iz Mavhinj. Na ljubljanski univerzi je diplomiral iz slavistike leta 1934, štiri leta kasneje pa je promoviral. Njegova disertacija je imela naslov »Slovenska poezija od Vodnikovih Pesmi za pokušino do priprav na Kranjsko Čbelico«. Tako se je njegova znanstvena pot začela prav pri poeziji, h kateri se je kot strokovnjak še večkrat vračal, vse do antološke izdaje del Stanka Vuka »Zemlja na Zahodu«, ki jo je uredil skupno z Milkom Matičetovim. Do zadnje vojne je bil Lino Legiša srednješolski profesor v Ljubljani in Celju. Med vojno ga je zadela okupatorjeva maščevalna pest in je bil interniran najprej pri Padovi, kasneje pa še v Dachau. Po vojni se je vrnil k poučevanju in znanstvenemu delu, ki ga je privedlo v sam vrh okoli Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Pri svojem delu je s posebno ljubeznijo spremljal literarno ustvarjanje v ožji domovini Primorski, zato je bil tudi večkrat gost v Trstu in še kje.

—o—

POMEN CARTERJEVEGA OBISKA V BEOGRADU

■ nadaljevanje s 1. strani

biska ameriškega predsednika Carterja v Beogradu, kar v sedanjih okoliščinah izredno napetih mednarodnih odnosov prav gotovo ni malenkost.

16. seminar slovenskega jezika

V Ljubljani se je pred dnevi začel 16. seminar slovenskega jezika, literature in kulture, ki je namenjen tujim slovenistom, a tudi visokošolcem iz zamejstva in zdomstva. Gre za zelo uspešno pobudo Filozofske fakultete, ki je letos prvič pritegnila slušatelje tudi s Kitajske, iz Švice in Spanije. Vseh udeležencev je okoli 130 iz 25-ih držav. Med njimi je kakih 15 Slovencev iz Italije in kakih 15 iz Avstrije. Seminar se bo končal 12. julija. Vodi ga prof. Jože Toporišič. Že prve dni so se mogli udeleženci podati na študijski izlet po Gorenjski, na katerem so bili tudi sodelavci slovenističnega simpozija. To je nova pobuda, ki je prvič zaživela lani. Slovenisti, ki so kdaj sodelovali na seminarjih, so vabljeni k sodelovanju na zasedanju, ki je vsako leto posvečeno posebnemu obdobju. Lani je tudi izšel zbornik s prispevki. Letošnji simpozij je bil v četrtek, petek in soboto. Po-

svetili so ga slovenski romantiki. S prispevki je sodelovalo 41 strokovnjakov, približno polovica iz Jugoslavije, polovica pa iz drugih držav.

Kot običajno se seminar deli na tri vsebinske sklope predavanj. Jezikovna predavanja bodo uvodoma posvečena 200-letnici rojstva jezikoslovca Kopitarja, v glavnem pa pomenoslovju slovenskega jezika. V literarnem delu bodo predelali slovensko pesništvo od začetkov do sodobnosti. V kulturnem delu pa bo šest predavanj o glasbi, slovenskih muzejih, slovenskih samostanih, rimskih ostankih in drugem. Letošnji zbornik predavanj je prvič izšel v pravem tisku.

Ob tem je treba omeniti še lektorske vaje iz slovenskega jezika, okrogle mize, kulturne večere in drugo, kar vse iz leta v leto potrjuje, da je Seminar slovenskega jezika v Ljubljani primerna vizitka za izobražena obiskovalca Slovenije.

V jugoslovanskem nogometu SKROMNI REZULTATI KLUBOV IZ SLOVENIJE

Prvenstva nogometnih lig so sklenili tudi v Jugoslaviji. Jugoslovanski prvak je beograjska Crvena zvezda, iz prve lige odhajata Osijek in Čelik. V pokalu UEFA bodo Jugoslavi zastopali Sarajevo, Napredak iz Kruševca (največje preseñenje prvenstva) in Radnički iz Niša, v pokalu pokalnih prvakov pa zagrebški Dinamo. Splitskega Hajduka torej v prihodnji sezoni ne bo na evropski sceni, kar je vsekakor boleč neuspeh za množico navijačev Hajduka.

Kot so slovenski nogometni navdušenci že vajeni, je bila ljubljanska Olimpija, edini slovenski prvoligaš, tudi letos med najresnejšimi kandidati za izpad iz lige. Po jesenskem delu je sicer kazalo, da tokrat temu ne bo tako, vendar pa je bila potem spomladanska bera točk prav klavrna in reševati se je bilo treba še celo v zadnjem kolu. Spet se je srečno izteklo, toda vrste Olimpi-

jinih privržencev se še nadalje krčijo, saj so že sili kroničnega boja za obstanek in slabih iger Olimpije nasplo, da ne omenjamo zadnjih katastrofalnih porazov. Ni malo takih, ki bi za morebitnim odhodom ljubljanskega prvoligaša v drugo ligo, prav nič ne žalovali.

Jugoslovansko prvenstvo tudi letos ni moglo brez incidentov, na katere sicer znova in znova vsi opozarjajo, a gre vse skupaj vendarle naprej v istem slogu. Se v zadnjem kolu je na tekmi v Beogradu igralec Osijeka napadel sodnika in tekme je bilo konec že v 35. minuti. Docela nenavaden je bil tudi zaključek v drugi zvezni ligi-vzhod, kjer zato prvak in novi prvoligaš še ni znan.

Slovenski drugoligaši so nastopali v zahodni skupini druge zvezne lige. Rudar iz Trbovelj je bil že zdavnaj obsojen na izpad, velenjski Rudar si je obstanek zagotovil šele tik pred koncem, Maribor pa enako kot Olimpija šele v zadnjem kolu (pred začetkom prvenstva pa so ga celo uvrščali med kandidate za prvaka). Dodati je sicer treba, da iz te šestnajstčlanske lige izpade kar pet ekip in je bilo zato kandidatov za izpad res veliko, Maribor pa si je z zmago v zadnjem kolu priboril ne le obstanek, marveč še celo solidno peto mesto.

Slovenski nogomet torej v jugoslovanskem merilu malo pomeni, toliko manj, če spomnimo še na nadaljnjo značilnost zveznih ligašev iz Slovenije: da je v njih namreč slovenski predvsem denar — velika sredstva, potrebna za tekmovanje, igralsko jedro pa tvorijo predvsem igralci iz drugih republik. Iz vseh slovenskih igralcev v teh štirih klubih bi mogoče sestavili povprečno drugoligaško ekipo. Naravnost absurdno je v Velenju, kjer v prvi ekipi ni niti enega samega domačega igralca. Tudi v Mariboru ni veliko bolje; še tisti redki slovenski nogometaši so bili med tistimi, ki se največ menjavajo. V Olimpiji so letos vsaj v napadu prevladovali Slovenci. Največ so igrali Voljč in brata Ameršek, manj Rožič (po vrnitvi od vojakov še ni našel nekdanje forme) in Domadenik. V obrambi je na mestu branilca standardno igral Iskra. Se največji je bil delež slovenskih igralcev v trboveljskem Rudarju, toda na žalost je bil prav ta klub krepko zasidran na dnu lestvice. Dejstvo je, da je razlika med slovensko nogometno ligo in zveznim tekmovanjem tako velika, da slovenski prvak, ki direktno preide v drugo zvezno ligo, praktično nima nikakih možnosti za obstanek. Ne pomagajo niti okrepitve, saj ni mogoče naenkrat ustvariti nove drugoligaške ekipe, igralcev drugoligaškega formata pa

je v klubih republiške lige malo. Tako se neredko zgodi, da igralci iz izpadlega drugoligaškega kluba preidejo v novouvrščenega, ki se mu v višjem rangi ne godi nič bolje kot njegovemu predhodniku.

Slovenci najbrž res nismo nogometni narod in tega dejstva ne spremeni niti pojav zvezde, kakršna je bil nazadnje Brane Oblak. Za nastop slovenskih klubov v zveznih tekmovanjih so zato okrepitve nujne, vendar bi morale biti naložbe smotrnejše. Ne gre »kupovati« tega, kar se dobi v Sloveniji, ne gre nabavljati starih, odsluženih veteranov, ki skušajo le čimbolje vnovčiti svoja zadnja nogometna leta. Potrebujemo predvsem kvalitetnih igralcev, ki bodo v klubu več let. Nekaj pove tudi primer nogometaša Fegica iz Ajdovščine, ki za Olimpijo ni bil dober. Pozneje se je dobro uveljavil na Reki in postal že standardni igralec prve ekipe. Pod novim trenerjem pa je več igral šele na zadnjih tekmah. Po svoji dvomljivosti je zelo značilna tudi zamenjava trenerja v Trbovljah sredi prvenstva, ko je bil njihov Rudar že obsojen na izpad. Dotedanjšega trenerja Verdenika (edini Slovenec na čelu slovenskih zveznih ligašev) je zamenjal proslavljeni jugoslovanski vratar Beara, ki pa je kot trener žel več neuspehov kot uspehov. Po poldrugem mesecu je iz Trbovelj že odšel in z njim zelo verjetno tudi kup denarja.

V sami Sloveniji je zanimanje za republiška in lokalna tekmovanja po spremembi sistema tekmovanja izrazito upadlo. Sedanji sistem, ki temelji na takoimenovanih selekcijah, ne nudi prave motivacije in tudi kvalitete ni. Ni videti, da bi iz teh selekcij lahko izšli vrhunski nogometaši.

—o—

Carter pojde v Tokio

9. julija bo v Tokiu uradna pogrebna slovesnost za rajnega ministrskega predsednika Ohira. Prirejata jo vlada in liberalno-demokratska stranka. Nepričakovano je tudi ameriški predsednik Carter najavil svojo udeležbo. Državo bo zapustil samo za en dan, vendar v Tokiu upajo, da bo kaka priložnost za državniško srečanje, ki naj poudari sodelovanje med Japonsko in Združenimi državami. O pomenu odnosov med državama priča tudi Carterjeva napoved. Svojo prisotnost so najavili tudi vidni predstavniki kakih 12-ih držav, pričakovati pa je, da se bo število v prihodnjih dneh še povečalo.

EVROPSKI SOCIALNI DEMOKRATI

V Zahodni Nemčiji se je končalo zasedanje Zveze socialnodemokratskih strank Evropske skupnosti. O seji je časnikiarjem spregovoril predsednik, bivši nizozemski ministrski predsednik Den Uyl. Med drugim je povedal, da socialni demokrati niso zadovoljni s potekom nedavne vrhunske konference v Benetkah. Pri tem je mislil na zasedanje evropske Deveterice, ki po njegovem mnenju ni nakazala rešitev za premagovanje inflacije in brezposelnosti. Poleg tega na zasedanju niso vzeli v poštev predlogov evropske sindikalne federacije.

Glede nedavnega obiska nemškega kancelerja v Moskvi so socialni demokrati izrekli pozitivno oceno. Sovjetska zasedba v Afganistanu in njeno dolgo trajanje pa močno oškodujeta popuščanje napetosti. Po mnenju zahodnoevropskih socialnih demokratov predstavlja grožnja za mirno sožitje tudi francosko izdelovanje nevtronske bombe.

Kamboški begunci

Na meji med Tajsko in Kambodžo, kjer je več taborišč za kamboške begunce, je prišlo do hudih oboroženih spopadov. Vietnamske čete so napadle nekatere mejne prehode, tajskim vojakom pa je poveljstvo poslalo na pomoč tri helikopterje. Po uradnih podatkih je padlo sedem tajskih vojakov, o vietnamskih izgubah pa niso znane podrobnosti.

Do vietnamskega napada je prišlo blizu Nong Chana, koder morejo nujno mimo kamboški begunci, ki jih je začela tajska vlada na prostovoljni osnovi vračati v domovino, pri čemer sodelujejo tudi visoki komisariat Združenih narodov za begunce. Iz Phnon Pnenha so takoj pa začetku vračanja v torek opozorili tajske oblasti, da nasprotujejo vračanju prebežnikov, češ da gre za protivietnamske elemente. Znano pa je, da je v prvi, številčno omejeni skupini povratnikov, bila dobra polovica mladoletnih otrok.

Papež je proglasil pet novih blaženih

Papež Janez II. je v nedeljo med slovesnostjo v cerkvi svetega Petra v Rimu proglasil pet novih blaženih ki so v 16. in 17. stoletju imeli velike zasluge za širjenje krščanstva v Severni in Latinski Ameriki. Za to priložnost se je v cerkvi svetega Petra zbralo kakih 25 tisoč vernikov, med njimi mnogo Indijancev v narodnih nošah. Med novimi blaženimi je namreč tudi Indijanka Kateri Tekahwitha, ki je prva v zgodovini indijanskih plemen dosegla čast

oltarja. Zato se je slovesnosti udeležilo precejšnje število pripadnikov njenega plemena, ki so prispeli v Rim iz Kanade in iz Združenih držav Amerike. Ostali štirje novi blaženi so jezuit Jose de Anchieta, ki ima velike zasluge za širjenje krščanstva v Braziliji, Pedro de Betancour, ki je umrl v Gvatemali v drugi polovici 17. st., francoska redovnica Maria, ki je umrla v Kanadi prav tako v 17. st., ter francoski plemič Montmorency-Laval.

KNUT HAMSUN

POTEPUHI

OOOO Poslovenil Oton Župančič OOOOOOOOOO 102 OOOO

Toda mož na veži, s tem je bila stvar že resnejša, tihi klici so izdajali pomagaja. Policija bi utegnila tega človeka prijeti, toda kdo je bil policija? Policija je bil v tem mirnem kraju vsak zase, tako je bilo na vseh teh semnjih tukaj in šlo je dobro tudi na ta način. Ali je stal Teodor na veži? Teodor tudi ni bil pravi tat, temveč zvita sraka, človek bi mu prisodil, da je stal kje skrit, dočim je bil drugi na delu, Edevart ni verjel njegovim besedam. Na drugo stran — ali si more kdo misliti tako bedast roparski napad, no, saj se ni nič zgodilo, ne tatvina ne umor, le da je Papst trpel silen strah.

Ko Edevart vse to preudarja, reče Teodor, da bi se priliznil: »Kakšen pa si, kaj si se tepel?«

Edevart: »Ali nisi prejle stal z nekim človekom in z njim govoril?«

»Sem,« je odgovoril Teodor, »piše se Henrik Sten.«

»Ali ne bi bil utegnili biti on na hodniku?«

Teodor zakliče: »Saj menda res! Res bi rekel, da je bil Henrik Sten! Zakaj kovač in on sta si prav dobra tovariša. No, kaj mislite zdaj?« je vprašal zmagoslavno Papsta.

Papst odgovori kratko: »Še misliti ni. Prisezem na to —«

Zdaj pa je bilo videti, kakor da hoče Teodorju greben vzrasti, stisnil je pest in jo pomolil judu pod brado, jo nekolikokrat stresel in naznanil, da bo tiral Papsta zaradi njegovih besed pred sodišče.

»Bil si zraven!« je trdil Papst dalje in ni odnehal.

»Mar ste mi vi!« je izjavil Teodor in odšel.

Ona dva sta ostala sama. Edevart je hotel starca potolažiti in je rekel: »Prava sramota, kako so delali z vami, še spati vam ne dajo v miru.«

Papst maje z glavo: »Da, da, bil je kovač, bil bi me zadavil, strašen trenutek —«

Mislil sem si, da je nekaj hudega, malo prej sem se s kovačem stepel.«

»Tako, tukaj zunaj? Prav s tem razbojnikom? Saj si videl, ne, črn v obraz, morilec. Ali si ga namlatil?«

»Ne, vrgel me je ob tla.«

»Naznaniva ga.«

»Bog, da ste imeli listnico v skrinji,« je rekel Edevart.

»No — ah, da —«

»Saj s težko železno skrinjo ne bi bil mogel uteči.«

»Ne — o, ne, ampak vidiš, Edevart,« je Papst zašepetal, »listnica ni bila v skrinji?«

»Ni bila v skrinji?«

»Ne. Pod zglovljem, je rekel tisti v veži, ampak jaz sem ga prelisičil: na znožju je bila, pod vso obleko. Da, tako sem naredil. Ko je prišel z obračunom, in sem dobil nekaj tolarjev, sem vtaknil listnico pod zglovlje, da je videl, ali njegove oči niso bile oči poštenega človeka, in toliko da je bil skozi vrata, sem skril listnico na znožje. Prelisičil sem ga, Papst si svoje ljudi dobro ogleda. Pa je bil vendar strašen trenutek, dva morilca.«

Papst se je zdaj malo po malo pomiril, in Edevart je hotel oditi.

»Škoda, da te je vrgel ob tla,« je rekel Papst. »Ali si se pobil?«

»Že, ampak tudi jaz sem njemu malo krvi izpustil.«

Papst z otroškim zanimanjem: »Tako? Krv si mu izpustil?«

»On je tolkel s ključem, jaz sem si vzela kamen,« je lagal Edevart.

»Imenitno, ti si junak, Edevart.«

Dobro je delo, starca s tako malenkostjo razveseliti, in Edevart je lagal dalje: »Lepo sem ga dal, to mi smete verjeti, ko sem ga sunil z nogo, sem ga zadel v eno roko in mu jo zlomil.«

»Eno roko zlomil!« je vriskal Papst navdušeno. »Eno njegovih ostudnih rok! Pa je kričal?«

»Da, kričal je, da se Bog usmili?«

»Ah, to je dobro! Ne bom te pozabil, Edevart, blagoslovljen bodi za to. Kako je pa kričal? Ali je javkal?«

»Ne, najbrž ga je strahovito bolelo, tulil je.«

»Tulil — o, hvala, hvala, ti si ga izplačal, nihče ni branil mojega življenja, samo

ti, Edevart. Kaj je vsem drugim življenje starega Papsta? Nič. Poglej, Edevart,« pravi Papst, in seže v žep. »tukaj imam nekaj zate, tukaj je tvoja ura, dobiš jo nazaj!«

Edevart zazija in nima besede.

»Veš, da sem jo zamenjal in ti dal na pačno uro, šele pozneje sem zapazil, oprostiti moraš staremu možu. Ali zdaj je tukaj, jaz sem poštena duša in menjam s teboj, daj mi tisto drugo.«

Edevart je krenil domov. Ni verjel Teodorju, ne, tudi Papstu ni več verjel.

Našel je vrata v svojo kolibo odprta, ključavnico vlomljeno, kaj za božji svet? Vstopil je in zagledal nekaj v kotu, kjer je sam ponoči spal, nekaj sključenega, zvitega kakor začetek človeka — bil je Avgust. Pijan ko čep! si je mislil Edevart.

Avgust izpregovori z umirajočim glasom: »Zaboden sem, prinesli so me sem, morali smo vdreti.«

»Zaboden si, praviš? Kako?«

»Z nožem. Tekli so po doktorja.«

Avgust ni mogel dosti govoriti, češ da mu izteka kri, vendar je ob kratkem razložil, da ga je zabodel v cirkusu neki paznik, blazen človek. Avgust je bil zdaj ves mahljen, d'vlost ga je minila, umrl bo, čutil je, da leži v krvi.

(Dalje)

— Kej rečeš, Mihec, kateri so bol prsmojeni — generali al diplomati?

— Znaš, je težko odgovort. Zatu ke vsak človek je na ano al drugo vižo prsmojen, koker je reku ne znam več kateri filozof. Jn, se zna, tudi filozofi so prsmojeni na svoj način. Vsak jema, kar se prsmojenosti tiče, svojo — koker se reče — osebno karakteristiko. Jn taku tudi kar se diplomatov jn generalov tiče, be blo težko se odločet. Jest be reku, de u mirnem cajti pridejo bol do velave oslarije diplomatov; generalske pej u cajti vojske.

— Skori be reku, de jemaš prou. Me pride prou na smeh, kadar se spounem, kaku govorijo od zmag. Se še ni zgodilo, da be rekli, de je blo sovražnikov malo. Zmiri jeh je strašno dosti, naših pej malo.

— Jn če zmagajo, rečejo de »smo zmaga-li, čeglih jeh je blo na uni strani strašno dosti, naših pej malo, ma naši so bol koražni jn znaajo, zakej se toučejo.«

— Ja, jn če jeh fasajo pej rečejo, de »smo mogli naglihat fronto, zatu ke je sovražnikov preveč.«

— Jn kolko strijo špendavat. Vidi, uni dan sm brou od tistga kitajskega zida, ke so ga nardili zatu, de ne bojo hodili barbari črez. Ma vselih tisti kitajski zid ni neč nucau. Šele dandanes nekej nuca. Ma ne za vojsko ma za turiste, ke ga hodejo gledat jn se tam fotografirajo.

— Pej kej misleš de je dandanes kej bulše? Se spounesh, kolko so po ta prvi vojski govorili, de so hribi jn Alpe naravni konfin. De je Italija narbol varna, če je ograjena od hribov, Brenner jn Alpe jn Julijske Alpe jn taku naprej. Jn pole kadar je šlo zares, so se pej Hitlerjanci lepu prpelali po železenci jn po cestah jn okupirali vele dol do Rima.

— Al pej Francozi. Kej niso vsega pisali od tiste linje Mažinot! So nardili aneh bunkerjav jn kasarn jn mine jn drat jn vse s cementa jn vse avtomatično, de ne be mogla skuzi nanka meš. Jn kej je nuca-lo? Neč.

— Jn tudi Hitler je naredu ano tašno linjo, ke se je klicala Zigfrid. Jn pole je naredu še ano linjo pr murji, de ne bojo Amerikanci jn Angleži zbarkirali. Jn kej je pomagalo? Neč. Videš, ti generali strijo špendavat miljone jn oblubavajo, de bojo zad za zidam brez skrbi jn de nobeden ne bo pršu črez. Jn pole se skaže, de je biu proč vržen dnar.

— E, ma an zid pej ni biu narjen brez potrebe jn tam ne prideš črez taku zlahka.

— A, ti misleš berlinski zid. Ma tle je velika razlika u funkciji. Zatu ke uni zidovi al linje al bunkerji so bli narjeni zatu, de ne bo pršu črez sovražnik. U Berlini so pej nardili zid zatu, de ne bojo domači ušli h sovražniku. Tle je razlika. Zatu tisti zid drži jn dnar ni biu vržen proč.

— Je res, ja, jemaš prou.